

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації
Соловйова Олега Леонідовича
на тему «Позовне провадження у господарському судочинстві»,
підготовленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 – право, галузь знань 08 – право**

На виконання рішення вченої ради Донецького юридичного інституту МВС України від 31 березня 2021 року (протокол № 10) за результатами фахового семінару, проведеного 07 квітня 2021 року кафедрою господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки факультету № 3 Донецького юридичного інституту, рецензенти доктор юридичних наук, професор Іванюта Наталя Валеріївна та кандидат юридичних наук, доцент Кадала Віталій Віталійович, розглянувши дисертацію та наукові публікації, у яких висвітлено основні наукові результати дисертації Соловйова Олега Леонідовича на тему «Позовне провадження у господарському судочинстві», дійшли такого висновку.

I. Науковий рівень дисертації.

Актуальність теми дослідження

Зміни державної господарсько-процесуальної концепції захисту прав та інтересів фізичних осіб, юридичних осіб та держави в судах господарської юрисдикції, які були втілені у Законах України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02.06.2016 р. № 1401, «Про судоустрій та статус суддів» від 02.06.2016 р. № 1402, «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» суттєво розширили процесуальний інструментарій та теоретичні категорії позовного провадження.

Осучаснення національного процесуального права через впровадження уніфікаційних конструкцій обумовлює необхідність наукового пошуку шляхів оптимізації інституту позовного провадження в господарському

судочинства, розширення меж традиційного розуміння категорій «позов», «спір про право», «зацікавленість у розгляді справи», «інтереси сторін судового процесу», розбудови механізмів вирішення господарських спорів та інших правових питань тощо.

Теоретико-прикладні питання позовного провадження були предметом дослідження представників різних галузей юридичних процесуальних наук. У споріднених процесуальних галузях проблемами позовного провадження займалися такі автори, як В.В. Комаров, С.О. Короед, Д.Д. Луспеник, М.І. Поворознюк та інші. Фундаментально-прикладною основою позовного провадження в господарському судочинстві стали праці таких вчених, як: В.Е. Беяневич, О.А. Беяневич, С.Ф. Демченка, Н.В. Іванюти, Л.М. Ніколенко, І.Г. Побірченка, О.П. Подцерковного, Д.М. Притики, В.В. Резнікової, В.Д. Чернадчука, В.С. Щербини та ін.

Разом з тим комплексного дослідження теоретико – прикладних засад позовного провадження у господарському судочинстві після реформування законодавства та судової системи не проводилось.

Викладене вище вказує на актуальність і доцільність наукового дослідження теоретичних та практичних аспектів позовного провадження в господарському судочинстві.

Рівень наукової новизни результатів дослідження

Дисертація О.Л. Соловйов є комплексним дослідженням позовного провадження в господарському судочинстві, і на основі якого обґрунтовано нові наукові положення і пропозиції до законодавства, покликані сприяти комплексному удосконаленню господарсько-процесуального законодавства.

Аналіз роботи О.Л. Соловйова дає підстави констатувати, що в роботі отримані нові наукові результати, а саме:

– виявлено іманентність динаміки правової природи позовного провадження, властивостями якої виступає: спір про право; позов; принципи та умови функціонування; господарсько-правове регулювання;

специфіка матеріальних та процесуальних характеристик господарського спору;

– обґрунтовано включення принципу «віддаленої участі» до системи принципів загального позовного провадження як принципу електронного загального позовного провадження, згідно до якого процедури подання позовних заяв з іншими документами до суду, розгляд справ судом та обмін інформацією між учасниками судового процесу – повинні здійснюватися за допомогою електронної інформаційно-телекомунікаційної системи суду;

– запропоновано інтегровану концепцію позовного провадження, в основі якої знаходиться основний критерій – максимальне виявлення інтересів сторін судового процесу, які обумовлюють вибір необхідних процесуальних засобів;

– визначено поняття позовного провадження у господарському судочинстві як врегульованої господарським процесуальним законодавством діяльності суду, яка спрямована на справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, та розгляд інших справ, віднесених до юрисдикції господарського суду, з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, держави;

– удосконалено суттєвих ознак позовного провадження шляхом їх уточнення синтезуючою можливістю поєднання судової процедури вирішення спору та альтернативних примирливих процедур;

– виокремлено стадій загального позовного провадження у господарському судочинстві шляхом їх уточнення та доповнення, а саме: 1) пред'явлення позову; 2) відкриття провадження у справі; 3) підготовче провадження; 4) врегулювання спору за участю судді; 5) розгляд справи по суті; 6) перегляд судового рішення в апеляційному порядку; 7) перегляд судового рішення в касаційному порядку; 8) перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами; 9) виконання судового рішення;

– надано визначення функцій судових рішень як системи

взаємопов'язаних правових напрямів, які спрямовані на досягнення встановлених господарсько-правових та господарсько-процесуальних цілей;

– визначено правовий статус учасників розгляду справи у господарському судочинстві з уточненням категорії «зацікавленості у розгляді справи», яка визначається процесуальним характером діяльності учасників, спрямованої на досягнення певного результату, що відображається у відповідному судовому акті;

– виявлено права суду відмовити у проведенні судового засідання у реальної присутності учасників в межах спрощеного позовного провадження шляхом його обґрунтування дискреційними повноваженнями господарського суду, які спрямовано на реалізацію принципів оперативного розгляду справи та реалізацію принципу процесуальної економії;

– визначено категорії малозначних справ у порядку спрощеного позовного провадження шляхом роз'єднання критеріїв «малозначності» справ та справ «незначної складності»;

– удосконалено перелік стадій спрощеного позовного провадження шляхом його доповнення стадію підготовчого засідання;

- важливими та необхідними виглядають і інші висновки та пропозиції автора.

Обґрунтованість і достовірність результатів дослідження

Викладені в дисертації наукові висновки, положення і рекомендації є обґрунтованими, базуються на ретельному аналізі літератури з тематики дослідження та узагальненні практики застосування міжнародного та господарського, господарського процесуального законодавства (усього – 233 найменування).

Робота ґрунтується на використанні комплексу загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, які використовуються в юридичній науці – діалектичного, гіпотетико-дедуктивний, формально-логічного, системно-структурний, порівняльно-правовий та інших.

Структура дисертаційного дослідження О.Л. Соловійова відповідає визначеній меті та поставленим завданням дослідження, робота складається із трьох розділів, які містять сім підрозділів. Виклад результатів дослідження здійснено на належному науково-методичному рівні з застосуванням механізмів та засобів спеціальної господарсько-процесуальної термінології. Наукові положення та рекомендації є достатньо аргументованими, базуються на власному досвіді здобувача, а також на аналізі поглядів та аргументів інших вчених - юристів, накопиченому у сфері господарського судочинства. Автором в ході дослідження було проаналізовано судову практику, погляди представників правових наукових шкіл України та інших держав, відповідне господарське та господарське процесуальне законодавство, що забезпечує здійснення судочинства, застосовано метод порівняння та зроблено висновки і пропозиції.

У цілому роботі притаманна логічна довершеність та цілісність, а висновки по роботі характеризуються стислістю та чіткістю.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Висновки та пропозиції, що містяться в дисертації, можуть бути використані:

– у науково-дослідній сфері – при дослідженні проблем позовного провадження в господарському судочинстві;

– у правотворчості – в ході пропозицій щодо внесення змін і доповнень до ГПК України;

– у правозастосовній діяльності – при вирішенні господарських спорів та інших правових питань в судах господарської юрисдикції;

– в освітньому процесі – при підготовці навчально-методичного забезпечення з курсу навчальної дисципліни «Господарське процесуальне право».

II. Відповідність оформлення дисертації встановленим вимогам

Оформлення дисертації О.Л. Соловійова на тему «Позовне

провадження у господарському судочинстві» відповідає вимогам, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 № 40.

III. Кількість і обсяг публікацій. Повнота опублікованих матеріалів дисертації.

Основні наукові результати дисертації О.Л. Соловйова на тему «Позовне провадження у господарському судочинстві» опубліковано у періодичному науковому виданні інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу, з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію, у 4 статтях у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, а також у 6 публікаціях апробаційного характеру, які розкривають основний зміст дисертації:

*Стаття у періодичних наукових виданнях інших держав,
які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку
та/або Європейського Союзу*

1. Соловйов О. Л. Особливості судових рішень у господарському судочинстві. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2020. № 7(35). Vol. 2. С. 150-154.

*Статті у наукових виданнях,
включених до переліку наукових фахових видань України*

2. Соловйов О. Л. Форми господарського судочинства: види та особливості. *Держава і право*. 2020. № 87. С.87-96.

3. Соловйов О. Л. Стадії загального позовного провадження у господарському судочинстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 7. С.104-108.

4. Соловйов О. Л. Особливості розгляду справи у спрощеному провадженні у господарському судочинстві. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. № 6. С. 38-42.

5. Соловйов О. Л. Характеристика учасників розгляду справи у господарському судочинстві. *Право і суспільство*. 2021. № 2. С. 32-35.

Публікації апробаційного характеру

6. Соловйов О. Л. Позов як головна категорія позовного провадження у господарському судочинстві: *Правова держава: міждисциплінарний підхід*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Маріуполь, 05 грудня 2018 року). Маріуполь, 2018. С. 536-539.

7. Соловйов О. Л. Характеристика спрощеного позовного провадження: *Господарське право та процес в умовах трансформації суспільних відносин*: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, (м. Кривий Ріг, 25 вересня 2020 року). Кривий Ріг, 2020. С. 233-236.

8. Соловйов О. Л. Малозначні справи в господарському процесі: *Актуальні питання реформування правової системи*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (м. Дніпро, 3–4 липня 2020 року). Дніпро, 2020. С. 42-44.

9. Соловйов О. Л. Правова природа позовного провадження: *Актуальні проблеми реформування системи законодавства України*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (м. Запоріжжя, 29–30 січня 2021 року). Запоріжжя : Запорізька міська громадська організація «Істина», 2021. С. 57-59.

10. Соловйов О. Л. Особливості застосування практики ЄСПЛ в господарському судочинстві України: *Рівень ефективності та необхідність впливу юридичної науки на нормотворчу діяльність та юридичну практику*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 5–6 лютого 2021 року). Харків : Східноукраїнська наукова юридична організація, 2021. С. 54-57.

11. Соловйов О. Л. Особливості судових дебатів в господарському судочинстві: *Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 22–23 січня 2021 року). Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2021. С. 47-49.

Зазначені публікації містять належне обґрунтування отриманих наукових результатів, опубліковані у виданнях, кількість та рівень яких відповідає встановленим вимогам, характеризуються повнотою викладу матеріалів дисертації, опубліковані у різних випусках (номерах) наукових періодичних видань. Серед наведених публікацій немає таких, в яких повторюються наукові результати, опубліковані раніше в інших наукових публікаціях, що вже зараховані за темою дисертації. Опублікування результатів дисертації О.Л. Соловйова на тему «Позовне провадження у господарському судочинстві» відповідає вимогам, встановленим п. 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167.

IV. Дисертація О.Л. Соловйова на тему «Позовне провадження у господарському судочинстві», підготовлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – право, галузь права 08 – право характеризується належним науковим рівнем, містить обґрунтовані та актуальні нові наукові положення, сформульовані здобувачем самостійно під час цілісного завершеного наукового дослідження, результати якого повно опубліковано у встановленій кількості публікацій, має достатнє теоретичне та практичне значення для юридичної науки і загалом відповідає вимогам, встановлених п. 10–12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167. Оформлення дисертації відповідає вимогам, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України «Про

затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 № 40.

З огляду на викладене дисертація О.Л. Соловйова на тему «Позовне провадження у господарському судочинстві», підготовлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – право, галузь права 08, може бути рекомендована до захисту.

Рецензент:

завідувачка кафедри цивільного, трудового права та права соціального забезпечення факультету № 3 ДЮІ МВС України доктор юридичних наук, професор

Наталія ІВАНЮТА

Рецензент:

завідувач кафедри цивільного та господарського права факультету № 2 КННІ ДЮІ МВС України кандидат юридичних наук, доцент

Віталій КАДАЛА

09 квітня 2021 року

Підписи завідувачки кафедри цивільного, трудового права та права соціального забезпечення факультету № 3 ДЮІ МВС України д.ю.н., професора Наталі Іванюти, завідувача кафедри цивільного та господарського права факультету № 2 КННІ ДЮІ МВС України к.ю.н., доцента Віталія Кадали засвідчую:

Начальник ВДСД

Юлія МЕРКУЛОВА